

REVISTA D' OLOT

SUMARI:

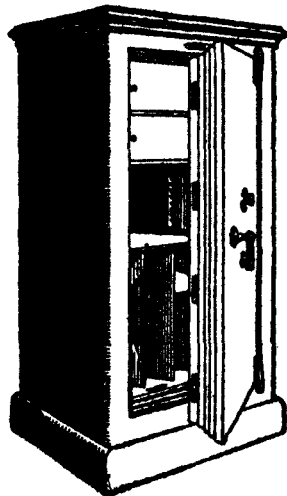
La nostra tasca aconpleta. — Epileg, Francesc Xavier Riera. —
Esteve Paluzie i el volcanisme de la comarca olotina, Joaquim Vayreda Aulet. — *A F. Ll. de B.,* P. Xavier d'Olot, O. M. Caputxi. —
Pompeu Fabra, Joan de Garganta — *Del meu viatge a França,* Jaume Gascon. — *Notes sobre prehistòria de la comarca olotina: Nova opinió sobre el sepulcre trobat rora cal Ermità de Batet,* J. M. Basil i Matas. — *Olot i l'Exposició internacional de Barcelona,* J. M. Mir Mas de Xexàs. — *El sentiment de l'amistat,* F. Pujol i Algueró. — *Jardi d'Aranjuez,* Josefina Jardí Codina. — *Cròniques d'art.* — *D'ací i d'allà.*

SUPLEMENT ARTÍSTIC

Santa Pau, Castell i Vila-vella, Aiguatinta de J. Farjas. — *Escola Olotina: Bodegò, Muntanyes del Canigó,* Olis de Josep Pujol.

ANY 1928

CAIXES PER A CABALS

D'ACER
IMPERFORABLE

BASCULES

PIBERNAT

BARCELONA
PARLAMENT 9 i 11

PUBLICITÈ M. MIR. BARÇA

Representant: **SALVI FÀBREGA.** - OLOT

COSTA BRAVA
PALAFRUGELL

HOTEL RESTAURANT

DE

SANT SEBASTIÀ

A CÀRREC DE

MODEST LLADÓ

COBERTS DES DE 6 PESSETES
PENSIÓ COMPLETA 15 PESSETES

PENSIÓ PER A FAMÍLIES

A PREUS MÓDICS

TELÉFON 1407

LA FLOR DEL PIRINEU

(MARCA REGISTRADA)

Gran Fàbrica de Llangonisses
i embutits fins. Pernils del país
i demés productes del porc

ESPECIALITATS

Butifarra Catalana en budell cular. - Pernils sense os, cuits amb el seu propi suc (en llaunes) dits en dolç. - Crema de Foie-Gras (trufat).
Mortadelles. - Cap de senglar i altres conserves de viandes del porc en llaunes, pròpies per a Hotels, Restaurants, Balearis, colles excursionistes, etc.

BALDIRI DESCALS AUBERT

Olot (Girona). - Apartat de Correus, n.º 5

URALITA S. A.

Els millors materials per a teulades i construccions modernes,
resultant altament econòmiques

■

Xapa ondulada «CANALETA» o plaques llises especials per a
Cels-rasos, Revestiments de parets, Instalacions Avícoles, etc.

Teulades - Tortugades - Canals - Forcats
Colsats - Xemeneies

Tubs - Dipòsits - Columnes

Tuberia a pressió per conduccions d'aigües

Decorats - Arrimaderos - Motlures - Plafons
Zòcols - Artesonats - Làmpares

Cartró cuir - Amianto

Lloses d'Asfalt Comprimit, etc., etc.

DEMANEU PREUS I PRESSUPOSTOS

Cada peça porta marcat el segell de l'antiga casa URALITA S. A.

AGENCIA I DIPÓSIT
SALVI FÁBREGA

Sant Rafel, 16. - Telèfon, 32

OLOT

Banc Comercial de Barcelona

Capital: 25.000.000 de pessetes, totalment desemborsat

Casa Central: **BARCELONA**, P. de Gràcia, 3 i 5

Direcció telegràfica i telefònica: "COMBANK"

Sucursal d'OLOT: Carrer de St. Rafel, 4. - Telèfon 22

ALTRES SUCURSALS I AGENCIES:

Amposta, Arbós, Gandesa, Mora de Ebro, Morell, Ripoll,
Santa Coloma de Queralt, Seu d'Urgell, Tarragona,
Torredenbarra, Tortosa, Valls,
Vendrell i Vilaseca

**TOTES LES OPERACIONS DE BANCA I BORSA
INFORMACIONS FINANCIERES
CAMBRES ACUIRASADES
AMB COMPARTIMENTS DE LLOGUER**

BANCS ALIATS

Banc de Prèstecs i Descomptes. — *Casa Central:* BARCELONA, Plaça Catalunya, 14. — *Sucursals:* Badalona, Figueres, Girona, Granollers, Igualada, Inca, Lleida, Manacor, Manresa, Palma de Mallorca, Port-Bou, Sant Feliu de Guíxols, Santa Coloma de Farnés, Tàrrrega i Vic.

Banc Internacional d'Indústria i Comerç. — *Casa Central:* MADRID, Carrera de San Jerónimo, 43. — *Sucursals* en les principals capitals i ciutats d'Espanya.

Negociem els cupons venciments primer de gener vinent
(mentre el seu import líquid ens sigui conegut)

REVISTA D'OLOT

PUBLICACIO MENSUAL IL·LUSTRADA

Any III	OLOT, Desembre de 1928	Núm. 36
Subscripció: Olot 3'50 pts. semestre Espanya . . . 7 pessetes l'any Estranger . . . 9 » » Número solt . . . 60 cèntims		REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ Passeig de Blay, núm. 12, 1er. pis No es retornen els originals.

La nostra tasca acomplerta

LAPARICIÓ de REVISTA D'OLOT—fa tres anys—fou el fet exterioritzador d'un estat d'impaciència produït per la buidor que, en aquells moments, semblava accentuar-se. Eren moments plens de dubtes i de desorientació, que ni un brí de soroll es promovia per interrompre una actitud somnolent—enervant i humiliadora—com si el presentiment funest de la demolició de quelcom, que viu molt per damunt de nosaltres mateixos, ens obsessionés.

El silenci, la prudència i el plegament de braços semblaven encarnar la consigna flotant en la torturada imaginació de tots i de cadascú. No hi era ni hi fou mai aquesta consigna, ni tampoc l'altra oposada que ens diu que el moviment es demostra caminant i que sempre és temps d'aplegar activitats i de refermar les posicions honradament i legalment guanyades. Per pròpia naturalesa, però, com fenomen innat, prevalgué per ella mateixa aquesta darrera.

Soterrada ja, aquella posició passatgera, aquells moments febrils, ara veiem, ben lliures de preocupacions, com el temps, jutge suprem dels goigs i les dolors humans, va fent en tots instants la seva via laboriosa, tria i destria, destrueix i ordena, mata i engendra, clou les llagues de les ferides i hi deixa com a estímuls agullonadors les cicatrius evocadores; ell, per damunt del va-i-ve de totes les passions, sap mantenir immutables i perpetuadores aquelles coses que són consubstancials a la fecundació i han estat creades amb tots els gèrmens vitals indispensables.

Vivim, doncs, malgrat tot, en plena ascensió.

Amb el cap ben alt i amb la fortitud del pas segur que dóna el goig del viure, mirem serenament endavant i, sense enganyar-nos, constatem com s'ha escursat la distància del camí a fer; com el lastre enutjós dels febles i dels traficants ha virat a bonhora en rodó, deixant-nos l'aire respirable i produint-se la depuració neta i oportuna. Fitant enrera quedem reconfortats en donar-nos compte exacte del lloc on el temps ens ha portat i quant de tragi ens hem estalviat, quanta feina s'ha fet sola. Milers i milers de mans amigues, procedents de tots indrets, ens ofrenen noves aportacions desinteressades, ben disposades, demà, passat el desenfrè, no pas poc justificat, a reforçar-nos ardides i sinceres.

1
Pedro Subirà

Llegidor, amic, qui comparteixes dels nostres fervors i sents idèntica fe pairal i humana: ja no creiem més necessari perllongar la tasca de la nostra publicació car ja no la considerem com a peremptòria, com era fa tres anys. L'evolució lenta, però sèriament eficaç, experimentada d'aleshores ençà, ens obliga a enfocar l'objectiu cap a nous indrets, si no tan albiradors, de més positius profits. El tanteig arribat al seu terme i el salt donat endavant, ens mostren actuacions més adequades i llocs enfora de la fesomia amotllada i del to d'aquesta revista.

* * *

La nostra abstenció en el camp de publicacions comarcals no equivaldrà jamai a quietisme ni a indolència. Primerament pels nombrosos motius d'íntima satisfacció viscuts, com són: la quantitat i la qualitat de subscriptors, col·laboradors i anunciants; el caire popular que des del primer moment aconseguí i l'especial interès amb que ha estat sol·licitada i llegida per les classes més humils (en tots els llocs on s'acostuma a llegir, cafès, societats, barberies, han estat sempre atents a la nostra sortida). Segonament per les falagueres esperances que hem posat en la ruta que segueix la nostra ciutat estimada. Ho diem amb les proves davant dels ulls i ben polsat l'estat latent de tots els sectors comarcals mantenedors de la total sensibilitat de l'instant en què vivim. I per fi la constatació que una revista com la nostra—malgrat els seus defectes i imperfeccions—té vida exuberant en la nostra ciutat i lliure de mecenatges podria prosseguir sense el ròssec inquietant de les dificultats econòmiques, comptant-hi gratuïts més de cent cinquanta números habituals entre propaganda, canvis de premsa i impagats i fent números extraordinaris, el contingut dels quals ha ultrapassat de molt la proporció del seu import per la seva abundància de text i de gravats.

Es amb l'ànim esperonat que a tots, bons amics, col·laboradors i subscriptors, simpàtiques poetesses locals i anunciants, us regradem amb afecte. Dies vindran que les nostres mans i els nostres cors s'enllaçaran més fortament, franquejat el cancell de l'obra que donem per llesta i més a prop dels anhels que són sang de la nostra sang i carn de la nostra carn.

A reveure doncs!

E P Í L E G

«Que la finalitat de la contensió no sigui la victòria,
sinó la millora». - JOUBERT.

EVOCACIÓ RETROSPECTIVA

Fa tres anys que un pròleg editorial, a primer terme, anostrava el llevat d'una fórmula pairal i democràtica que per nosaltres era un teorema fonamental. La fórmula es componia de dos membres equacionalment invertibles: Pairalisme i Democràcia, i un exponent ple de suggestions: Joventut.

«Arborats per la flama d'una fe inextingible—dèiem—saludem, al començar, a tot el que es mou dins la nostra ciutat i per a nostra ciutat, prosseguint l'avenç que en ella iniciaren generacions pretèrites...»

Guaitant des de les mateixes cimes i patint el mateix daler de deslliurança i la mateixa febre d'infinit, va ésser, probablement, el mateix aire guaridor que ens va tocar i la mateixa glopada de sang nova que generacions precedents ens han inoculat, la guspira que ens arborà. Des del bell cim de l'ideal esguardàvem sembrats precursors i cledes falagueres, que la pacient i abrivada voluntat dels passats havien anostrat, i volíem, reconeixent la magnanimitat i propulsió eficient de llurs esforços entranyables, recollir el fal·laç forment per nova sembra i continuar aparellant l'esplet per noves i creixents generacions.

No preteníem pas garbejar la bona anyada, ni, molt menys, batre la garba. En teníem prou de mantenir en producció el mateix rostoll que conreuadors anteriors havien fertilitzat, fent possible la successió de noves collites i la preparació de noves sembres. Seguiríem les mateixes consuetuds i aforístiques comarcals, adaptant-les; fariem anar les mateixes eines, ajustant-les i esmolant-les; el seu casal seria el nostre, i fins aquella mateixa llumenera joubertiana, de dos blens, que havia fet llum a caríssimes institucions i editorials precedents, ens guiaria també a nosaltres sota la mateixa llenca de cel pairal i els esclats de la mateixa fal·lera.

RAÓ D'EXISTÈNCIA

Desigualats en condicions combatives, però, que circumstàncies excepcionals ens imposaven, aniríem a la lluita sense el glavi mortal ni la sageta occidora. El nostre daler bel·ligerant—en sordina—només comptaria amb eines de treball; i amb aquestes úniques eines, ofensives i defensives, se les hauria d'haver destrament, amb més agilitat que coratge, més audaç que sagonent—amb els enemics habituals i inexterminals: impermeabilitat, intolerabilitat, incomprensió i blasme, xovinisme, localisme, conformisme atàvic, i tants i tants d'altres ...ismes, inadients, que trobem, encara, ben emmotllats per ciutats i vilatges, malgrat llueixin, com el nostre, el cobejat guasardó d'una gloriosa ascendència.

Obligats a afuar la intel·ligència, acceptant totes les responsabilitats i conseqüències que les fallides d'una prestidigitació verbal menys enginyosa ens imposés, previnguts com seríem de marcar tots els senyals eventuais, tots els ral·lentados i pianíssims que les fluctuacions del moment advers ens indicarien, la nostra pruitja gladiadora no es podria pas confondre amb el rampell impertinent—per exemple del fantasiós tartari improvisat, ni amb l'arrauxament coratjós, però esporàdic, de l'«arrivista» d'ofici. Com, a dreta llei, no s'hi podria confondre, mai, cap nova contensió que noblement s'intentés, mentres segueixi campant airos per capitals i comarques aquell tipus arcaic d'inflat casinòman, que accepta fàcilment la idea que una apatia complerta davant dels problemes d'ordre esperitual és compatible amb una enèrgica i fins intel·ligent sensibilitat per a reaccionar davant els problemes que planteja quotidianament el viure ciutadà en tots els seus aspectes generals... que l'amor a la ciutat sense el control d'una flama esperitual, només que amb el fresseig acompassat de camps, botigues, tallers i fàbriques, pot campar xiroi i impertorbable... que l'«esprít», lluny d'exigir-nos el sacrifici dels interessos i petits egoïsmes personals, fins a fondre llur pròpia personalitat al bé col·lectiu, no ens imposa, molt menys, ni un afany de perfecció total ni el deure absolut de la justícia... Era aquest fals sentit de ciutadania que els nostres ascendents, amb tota la generositat de llurs esforços no havien pogut evitar, ni, probablement, la més ardida voluntat de totes les generacions serà capaç a destruir, el que ens esperonava, tant com ens seduïa, a esbravar-nos-hi.

MOBILITZACIÓ

Calia seguir lluitant contra aquest indiferentisme general i bàsic.

El mecanisme que es posa en joc davant les escomeses d'ordre esperitual com d'ordre material és si fa no fa el mateix. La multitud, que és impotent per a organitzar-se davant l'agressió platònica, davant la minva de les seves facultats anímiques, gairebé sempre resulta igualment incapaç de lluitar contra les agressions i facècies ciutadanes més trascendents i execrables.

Calia, sobretot, destriar la passivitat enervant, sovint estrident i fiscalitzadora—que val tan com dir pertorbadora—del contraopinant encarcerat, de l'acció constructiva i eficaç d'aquells «grups d'abnegats silenciosos que ofrenen a l'ideal col·lectiu llurs esforços», els incomptables sacrificis personals i ignorats dels quals a la nostra

ciutat han donat fruits tan ufanosos com l'Associació de Música, l'Orfeó Popular Olotí, Atenea, fent parella amb d'altres—per nosaltres igualment admirats i encoratjats—Museu i Biblioteca Municipal, Biblioteca Popular, Escola de Belles Arts, La Caritat, i tots els seus derivats i similars, mentres el seu dring no denunciés el fes o baixa qualitat d'un metall de mala llei...

«...aquesta publicació és de tots, blancs i negres—dèiem—treballadors de l'esperit, com obrers manuals, ja ho diu el nom mateix: REVISTA D'OLOI. Olotins, tots, doncs, salut.»

OBJECTIUS

Així concebuda la nostra tasca, dotant-la d'una ampla acció ciutadana i un alt sentit de totalitat, REVISTA D'OLOI no seria pas el portaveu d'un grup, ni es proposaria pas, exclusivament, la defensa unilateral de cap forma única dels problemes de l'esperit. Tampoc ens proposàvem de fundar una acadèmia o poltrona doctrinal per a definir dogmes i lliurar patents i diplomes. Aspiràvem a una cosa molt més senzilla: a mantenir en alça la cotització del nom i vida espiritual de la nostra ciutat, recollint els ressos més afinats i genuïns del més sa i depurat olotinisme, per a incorporar-los al ritme general de l'actual expansió intel·lectual a Catalunya; i recíprocament, revertir a la ciutat les vibracions i amplex perspectives que l'actualitat catalana ens ofereix, perquè, servint de guia i control, contribuís a l'avenç i acreixement de la cultura i «esperit» dels ciutadans i a la perfecció i compenetració mútues.

PLA DE CAMPANYA

Tots els fets capdals de més relleu i densitat espiritual de dins i fora la ciutat, capaços de commoure o simplement interessar l'olotí fervorós i el català sensible, passarien damunt les nostres planes pel sedaç equànium d'una formal i justa revisió i difusió, d'acord amb normes i directives prèviament establertes. Si alguna vegada la malla del sedaç no fos prou espessa per a contenir una llevor dubtosa, o les mans del garbellador no obeïssin prou destrament l'operació estricta del tamissatge, sense amenaçar, però, la integritat i consistència del Decàleg convingut, la responsabilitat de la signatura mantindria l'estabilitat col·lectiva que la interpretació personal d'un fet o especulació accidental, pogués alterar.

En aquesta aspiració i normes annexes coincidiríem elements dispersos, i sobre aquesta coincidència recolzàrem una acció comuna, la primera manifestació de la qual ha estat la publicació durant tres anys de REVISTA D'OLOI.

ELOGI DE LA SOLIDARITAT

La teníem aquesta cooperació per fonament educadora del poble, massa avesat per l'integrisme ultrancer a una actuació disgregadora o almenys disgregada, sobretot en ciutats de petita categoria urbana, malgrat la comunitat d'interessos locals, l'afinitat de programes i àdhuc de creences (les religioses i socials, per exemple, a casa nostra).

Calia començar per comprendre la idea de l'interès comú; calia confiar, desseguida, que els altres eren prou intel·ligents per a comprendre'l i arribar fins allà on fos menester per la seva defensa; calia, finalment, esperar que un ample criteri de tolerància mútua i de mutu respecte farien possible aquesta convivència.

El fet de la solidaritat humana a base de família, o de classe, o de grup ètnic, ens ha semblat sempre una cosa molt recomanable, mentres imposi per igual per igual—i això no és pas cap paradoxa—els mateixos drets, però també les mateixes obligacions entre tots els elements solidaritzats.

.....?

Cada col·lectivitat té una manera especial d'ésser fecundada. La nostra, que ho ha estat sempre d'afinitats ideològiques rectament espirituals, es complau preferentment per una convergència primària, però admetent antítesi d'ideologia dintre una indivisible unitat essencial—unitat: suprem aglutinant de nobles actituds tolerants; tolerar: que no vol pas dir acceptar—entre adversaris lleials i irreductibles. Per això hauríem preferit conservar, íntegrament, en el transcurs d'aquests tres anys, aquell ritme de mútua convivència entre tots els elements solidaris, exposant clarament i noblement, de cara al poble, llurs coincidències i discrepàncies, bàsicament compatibles, amb aquella franquesa tradicional, tan nostra i ben entesa, de que «el que més hi sàpiga que més hi digui», que, al fi al cap, de la discussió en surt la llum, i sense diàleg no hi ha fecunditat possible en el camp de l'esperit.

A més, aquella coincidència i l'acceptació de les circumstàncies que naturalment se'n havien de derivar, eren un acoblament d'esforços no pas una fosa de temperaments. S'establí una convivència i una acció per un fi comú, tot conservant, però, tot allò que és essencial i inseparable a cada personalitat.

EPÍLEG D'EPÍLEGS

Entenent-ho així, per part nostra—meva i de tots els que hem coincidit en la mateixa apreciació fins al fi, entre els quals comptem majoria, precisament, els que no tenim, ni pretenim tenir, nominalment, cap cotització individual a la fira internacional d'arts i lletres—procurant convergir les mirades, sinó al zenit, un xic per damunt

de petites facècies individuals, hem preferit no clavar cap nou tascó que acabés d'esmicolar el «cartel», el primer fruit del qual havíem cobejat amb massa amor i il·lusió, perquè després en posar-lo al món, en els moments de màxima responsabilitat, el lliuréssim a un incert o ignorat destí.

Al contrari, ni l'entusiasme—més abrivat quan més impotent—ha desdit, ni la voluntat de convivència ha cessat un sol moment, ni l'eliminació voluntària d'alguns elements ha afectat per res la cohesió ni el color ni el sentit de l'agrupament que avui és exactament igual que el primer dia, adés sabent, com sabem, que per defensar l'essencial, ens retrobarem sempre, tots, instintivament. Més, els que vàrem reunir-nos per exercir com un deure moral ciutat endins i ciutat enfora aquest entusiasta apostulat de ciutadania pairal i democràtica, som animats de la mateixa fal·lera i disciplina de primera hora, i tornariem a rependre l'esplet—adhuc les nostres noves activitats—si qualsevolga perill o amenaça a la unitat essencial en que convergirem, malmenant el guany, ens ho exigissin.

FRANCESC XAVIER RIERA

ESTEVE PALUZIE I EL VOLCANISME DE LA COMARCA OLOTINA

Amb ocasió de la celebració del Congrés Internacional de Geologia, i encara més amb motiu de la visita col·lectiva que a la comarca olotina feren els més eminents geòlegs i vulcanistes de tot el món, tingueren lloc a Olot alguns actes, el principal objecte dels quals era el de retre homenatge als que havien dedicat els esforços llurs a l'estudi de la comarca olotina en el que atany a la seva formació volcànica.

Entre els il·lustres homenatjats, no podia pas mancar-hi la valuosa figura de N'Esteve Paluzie Cantalozella, bé que podia haver estat més afortunat, en encarregar-se altra persona més competent que el que sotscriu, de tan honrosa tasca.

Póra pueril pretenir fer un estudi crític de l'obra geològica d'En Paluzie. Paluzie no era geòleg en el sentit estricte de la paraula, tal com avui l'entenem. Paluzie era un enamorat del saber, era un veritable filòsof, en sentit etimològic, és a dir, un aimant de la ciència. Era com una insaciable esponja que absorbia, s'empapava i assimilava tot quant podia, amb veritable fruïció.

Però Paluzie era encara una altra cosa: era un pedagog. No content ell amb saber quant més millor, fruïa a expandir al seu entorn el que ell sabia. Fou el precursor de la moderna pedagogia i tot i essent fill d'una època en que l'ésser mestre era conseqüència del favoritisme polític, sense cap altre mèrit ni erudició que la de saber fer volar la *palmeta* o les *dei.ruplines*, ell introduí en els seus col·legis disciplines i procediments completament nous, anticipant-se en molts anys a les pràctiques moderníssimes de l'art d'ensenyar.

D'aquí prové que la cultura d'En Paluzie fos extensíssima i abarcava tots o quasi tots els rams de la ciència del seu temps.

L'afany que tenia d'expandir els coneixements que amb el seu esforç personal havia anat adquirint, sense altre mestratge que el dels llibres, que eren els seus únics amics, el convertí de mestre en publicista i de publicista en editor, i el féu cap d'una preclara dinastia de llibrers editors, que encara avui dia és honra de les lletres de la nostra terra.

Es immens el cabal d'obres que deixà escrites i publicades, des de les més modestes i elementals *beceroles*, fins a veritables tractats de paleografia; fou el primer que empleà la litografia per a l'ensenyança de la lectura manuscrita.

Entre les moltes obres que deixà, nosaltres ens fixem primordialment en la titulada: «OLOT, SU COMARCA, SUS EXTINGUIDOS VOLCANES, ETC.»

Hi fa un estudi de la comarca olotina des del punt de vista geològic i principalment dels volcans que en altre temps tenien convertida la nostra bella encontrada en una formidable fornal, o, més bé, afinant el símil, en una extensa çona eruptiva, les immenses granulacions de la qual queden encara, com a estigmes variolosos de la crosta terrestre, marcades en els cims de Montsacopa, Cruscat, Les Garrinades i Santa Margarida.

Als que avui llegim el seu llibre, coneixedors, baldament sigui d'una manera superficial, de les modernes teories plutòniques, és natural que ens sembli fins quelcom infantil la manera com descriu i concep les formacions volcàniques. Més havem de tenir en compte l'època en que fou escrita l'obra, fa ja quasi tres quarts de centúria i aleshores ja no trobarem tan estranyes les seves manifestacions. A més cal tenir present que en una època en la que quasi ningú es preocupava d'estudis geològics, excepció feta d'un curtíssim nombre de savis en tot el món, ell coneixia les més modernes teories aleshores imperants, veient-se en la seva obra com d'una forma clara exposa les

dues teories aleshores en voga i que d'una manera quasi apassionada tenien dividits els geòlegs de tot el món, capitanejats els uns per Werner i els altres per Hutton, o sigui els neptunistes i els plutonians.

Ell deixa entreveure que coneixia i fins que seguia les polèmiques que tan apassionaren el món científic del seu temps, en explicar les dues teories de les formacions volcàniques, la de l'aigua i la del foc, si bé que, amb un eclecticisme prudencial, no es decanta per cap de les dues teories exposades.

Senyala la gran antiguitat de les formacions volcàniques, sense fixar una data o època geològica, però dona a conèixer el seu esperit d'observador en deduir el nombre de successives erupcions, principalment pel que's refereix al cràter del Cruscat; comptant i definint el de capes de greda o puzzolana interposades amb capes de terra vegetal, que poden estudiar-se en les grederes de Santa Pau, a can Mascou. Trenta i tantes n'hi compta ell, i fixa inclús la seva amplitud, per a deduir-ne l'efectivitat d'altres tants períodes eruptius, més o menys extensos, separats per períodes de calma, en els que el terreny començava a fer-se fecundable.

Diferents observacions i afirmacions les apoia en les dades facilitades molts anys abans per un altre olotí il·lustre, En Francesc de Bolós, que fou el que primer definí el caràcter volcànic de les terres de la comarca olotina.

En una paraula, cal fer constar que si bé el llibre de N'Esteve Paluzie «*OLOT, SU COMARCA, SUS EXTINGUIDOS VOLCANES, SU HISTORIA POLÍTICA, CIVIL Y RELIGIOSA, ETC.*», al qual ens hem referit de bon començ, no és una obra de gran erudició geològica, ja que més bé està feta amb miras històriques, fou escrit documentant-se amb tot l'arsenal de dades pròpies i de recerca que pogué trobar tal com estava en el seu temps la ciència del coneixement físic de la crosta terrestre.

Es per això, que en aquest acte d'homenatge als il·lustres olotins que contribuïren a l'estudi de la zona volcànica d'Olot, no podia pas mancar-hi, per justícia, el nom del gran pedagog, el nom del qual encapsala aquestes modestes ratlles.

Llàstima gran que l'obra d'En Paluzie estigui exhaurida de fa temps i sigui un treball comparable al el de l'heroi mitològic el poder trobar-ne un exemplar per consulta.

Si l'homenatge que avui retem al mestre eminent i editor meritíssim hagués de concrecionar-se amb quelcom més ferm i durador que aquestes minces quartel·les nostres, ben migrades per cert, nosaltres proposaríem la reedició del seu llibre, segurs que seria estimat i admirat per molts que avui el desconeixen.

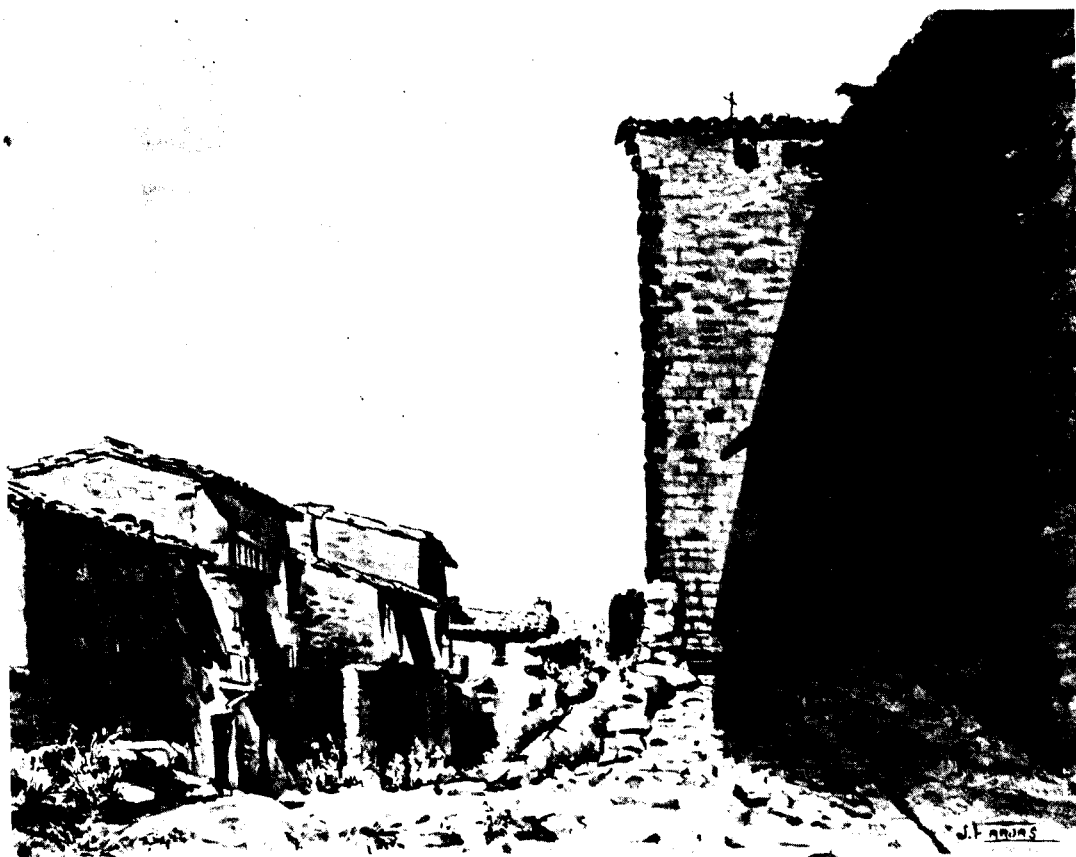
Brindem la idea als seus successors en l'editorial Paluzie. Tant de bo que fos oïda la nostra veu.

JOAQUIM VAYREDA AULET

A F. Ll. de B.

*Més plaent de membrar la calma soliu d'aquelles
vessants i prats que abunden en nostra terra,
o company, i que en geure a la dura flonjor de l'herbatge,
com roca immòbil, l'ànim, servant l'aspresa
de natura, és pres per la clara remor de les aigües
i es sent que el blau del cel fins al front s'abaixa.
O dels faigs la bellesa, l'aspror de l'alzina, del roure
la fortitud i dels castanyers l'ubaga!
Jo, però, vull membrar aquella vessant, on pasturen
els bous, on fèieu, quan més petit, que anessin
a la senda per tal que els de fora sous us donessin,
porucs; on, quan a casa tornar volieu
i pujar sens fudic i depressa, arrapat a la cua
d'un bou, per l'herba rostos amunt anàveu
amb la verga brandant; on la visió prenedora
del cor, eixint de la castanyeda, s'alça
al capvespre: les valls i el seguit de muntanyes s'adormen,
quan a la posta roja perdura encara
la minvada esplendor del sol i la nit i silenci
comencen; quan pujant de l'ubaga fosca
bo i del tot, i arribant damunt la muntanya, les testes
majestoses giren els bous amb calma
vers aquella rogenca taca damunt les carenes
extesa i, amb els ulls sangonents, bruelen.*

P. XAVIER D'OLOT, O. M. Cap.

SANTA PAU.—CASTELL I VILA VELLA

Aiguatinta de J. Fargas

P O M P E U F A B R A

ALGUNS escriptors ben representatius de la nostra vida cultural, han tingut la idea de tributar un homenatge a Pompeu Fabra, amb motiu de fer seixanta anys, i han convidat a contribuir-hi tots els intel·lectuals i artistes i, en general, tot el poble de Catalunya. Es un deure de Catalunya que aquest homenatge reïxi plenament i és segur que la nostra terra sabrà complir aquest deure. REVISTA D'OLOT no vol mancar a la crida i, per boca d'aquest seu modest col·laborador, s'adhereix a l'homenatge amb tot l'entusiasme.

Però perquè l'homenatge sigui plenament conscient, cal que tothom conegui l'obra que En Fabra ha realitzat en quaranta anys de treballar per la nostra llengua, i per això ens sembla que no n'hi ha prou de fer acte d'adhesió al projecte, sinó que és necessari, en la nostra petita esfera, contribuir a aquesta divulgació.

Nat a Barcelona en 1868, Pompeu Fabra començà de ben jove els estudis filològics. La seva primera publicació fou el *Ensayo de gramàtica de catalán moderno*; aquesta obra, publicada en 1891, havia estat escrita en 1886, quan En Fabra tenia divuit anys; la publicà *L'Avenç*, la revista i editorial iniciada feia pocs anys, i en aquella mateixa memorable revista publicà Fabra tots els treballs del primer període de la seva vida científica, alguns dels quals eren conferències donades al Centre Excursionista de Catalunya i a la Lliga de Catalunya; aquest detall ja ens indica l'activitat propagandista de Fabra, activitat ben característica de tota la seva vida. En aquest període, ja a partir de *Ensayo*—que tingué la seva superació en la *Gramàtica* que li premiaren els Jocs de Barcelona en 1896 i que publicà en 1898—En Fabra inicià la seva campanya per la restauració i perfeccionament de la nostra llengua literària en tots els seus aspectes; així veiem que, al costat de treballs ortogràfics que mouen fortes polèmiques, dona al públic estudis morfològics que criden l'atenció dels entesos. E pensem un moment en el que això significava entre 1890 i 1900; fins a llavors, l'únic treball seriós publicat per un català sobre la seva llengua era el *Catalán contemporáneo* de Milà i Fontanals; tots els altres estudis solvents— llevat de treballs parcials de Balari i de Forteza, dels que inicià per aquell temps el jesuïta Pare Nonell i de la *Gramàtica* del mateix Forteza que romangué inèdita fins a 1915—eren obra d'estrangers, i la gramàtica catalana més coneguda dels savis la que havia publicat Morel Fatio en el *Gründriss* de Gröber, i tots aquests estudis eren assaigs inicials, fora d'alguns aspectes monogràfics. Això pel que toca la filologia; pertocant la gramàtica, en el sentit literari del mot, tres homes havien iniciat la tasca feixuguíssima de restauració, Marian Aguiló, Verdaguer i Costa i Llobera, però els dos darrers eren purs literats i Marian Aguiló només els avençava en erudició lexicogràfica, adquirida en les seves heroïques excursions i en les seves pacientíssimes recerques; per aquest camí s'era arribat a un punt en què hom entrellucava el que havia d'ésser la llengua restaurada, però en què la restauració no era encara un fet consumat. I no ho era perquè calia primerament arribar a un coneixement científic més clar de l'idioma, i després, com a corol·lari, passar a la reconstrucció de la llengua literària, damunt de la doble base de la coneixença científica i del refinat gust artístic. Això fou l'obra d'En Fabra. Aquest primer període representa únicament l'anunci del que havia d'ésser l'obra referida, però és un anunci tan clar i tan prometedor de realitats que constitueix per ell mateix un pas ben decidit en la història de la restauració de la nostra llengua. En aquests primers moments de la tasca de Fabra, aquest es veia quasi unànimement combatut dels elements que treballaven en el camp de la filologia catalana, i no és estrany si hom considera l'enorme incultura filològica de l'època a casa nostra; entre els literats més que hostilitat la seva obra trobà en aquell període indiferència; només el grup de *L'Avenç* l'apoiava, més potser per l'afany pueril de trencar mollos i ensorrar reputacions que per convicció científica o artística. Això, i la pugnacitat juvenil d'En Fabra, donaven aleshores a les seves idees una apariència d'eixelabrament superficial que li feia mal als ulls de l'observador lleuger.

Cap a finals de segle, seguint el procés que era de preveure, En Fabra deixà força de banda les

campanyes periodístiques i accentuà la seva activitat científica amb una sèrie d'estudis fonètics profunds que va publicar a la *Revue hispanique* de París entre 1897 i 1907. A l'ensem, anava avençant en la fixació del seu sistema ortogràfic, del qual donà una exposició en el *Tractat d'ortografia catalana* (1904) que completà en una comunicació al Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1906); en aquest mateix Congrés defensà diverses esmenes en pro de la seva concepció del català literari; en el primer *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* (1907) publicà un treball sobre la formació de la llengua literària. El seu gran ideal, doncs, seguia fent via en el seu esperit, però no era ben definit encara, i aquesta era potser la raó de la indiferència i l'hostilitat que el voltaven. D'altra banda, el seu temperament formidable de polemista l'empenyia sovint a la crítica dura de les errors dels filòlegs contemporanis; és ben significatiu en aquest sentit el seu llibre *Qüestions de gramàtica catalana* que *L'Avenç* publicà en 1911 i que és un recull d'articles interessants apareguts a *El Poble Català* sobre diversos problemes de la llengua literària. Es d'aquesta època també una crítica solidíssima de la *Gramàtica de les llengües romàniques* de Meyer Lübke i del *Gründriss* de Gröber en el que es refereix al català; fou publicada a la *Revue hispanique* en 1907.

Fins a 1912 l'obra de Fabra es va definint i perfeccionant en els seus dos aspectes, científic i artístic, però aquest treball és difícilíssim i subjecte a rectificacions; per això és lent, com totes les obres grans. L'any 1912, després de més de vint anys d'estudi, publica, en espanyol i a *L'Avenç* també, la *Gramàtica de la llengua catalana*, que podem considerar com el fruit definitiu dels seus estudis filològics sobre el català; aquesta part de la tasca de Fabra és acabada, ja no hi afegirà sinó detalls. Restava en peu el problema artístic, i en la seva solució es trobà de cop i volta amb un poderós auxiliar extern: Prat de la Riba creà en 1911 la secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, i hi donà entrada de seguit a En Fabra; l'any següent completà aquesta consagració oficial amb l'oferiment de la Direcció de l'Oficina filològica de l'Institut i de la seva càtedra de català al mateix Fabra, amb la qual cosa aquest pogué deixar la càtedra de química de l'Escola d'Enginyers de Bilbao i establir-se novament a Barcelona, sense més ocupació que la gramàtica; és una manifestació més de la clarividència admirable de Prat de la Riba. Aquell mateix any Prat de la Riba proposava a l'Institut la formació d'unes normes ortogràfiques que adoptés l'Institut i que fossin recomanades a tots els catalans, l'Institut del·liberava i, com era natural, triomfava el sistema d'En Fabra, arribat a un bell estat de maduresa; les *Normes* famoses eren publicades en 1913 i aquesta publicació, seguida de l'adhesió de la majoria dels escriptors catalans, donava a En Fabra la consagració tan necessària dels homes de lletres; llavors fou reconeguda sense vacil·lacions per la majoria dels nostres homes cultes la significació, no solament de l'obra ortogràfica de Fabra, cosa a la fi secundària i externa, sinó de la seva obra filològica i gramatical; les *Normes* havien estat la campanada que en bona hora havia cridat l'atenció del nostre món cultural. Davant d'això no té transcendència el fet de la violenta oposició que es suscità de la part d'un grup d'escriptors, il·lustres i respectabilíssims alguns d'ells, però sense raó en aquest punt i sense que trobessin eco en l'opinió.

Des d'aquell moment En Fabra té l'assistència del més gran nombre de literats en la tasca reestructuradora, i aquest nombre creix cada dia; dos homes sobretot l'ajuden, i són dos artistes meravellosos de la llengua, Joaquim Ruyra i Josep Carner. Amb aquests auxiliis, En Fabra, encoratjat—si és que li calia—, dóna forma definitiva a les bases del seu sistema gramatical. Abandona, alhora, la tasca combativa dels literats i filòlegs oposats—als quals tenia ja refutats abastament—per donar-se exclusivament al magisteri que li posa a les mans el nostre món literari. I s'hi dóna amb una tal convicció, que no es limita a les altes qüestions filològiques i gramaticals que cal anar estudiant, sinó que hi afegeix el treball improbe i modest de mestre dels principiants i fins dels profans. Així, al costat del *Diccionari Ortogràfic* (1917), complement necessari de les *Normes*, del perfeccionament d'aquestes, de l'estudi sobre *Els mots àtons en el parlar de Barcelona* (*Butlletí de Dialectologia Catalana* 1913-1914), de la *Gramàtica Catalana* (1918), que representa la darrera

elaboració de la de 1912 i de moltes de les *Converses filològiques de La Publicitat*, iniciades en 1919 i que encara segueixen, trobem la *Gramàtica per infants* de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, els petits volums vulgaritzadors de la *Col·lecció Popular Barcino* i la tasca divulgadora de moltes de les ja citades *Converses filològiques*—que l'*Editorial Barcino* va reunint en volums—de l'Oficina de l'Institut, de la càtedra que ha tingut successivament a l'Institut i a l'Ateneu Politecnycum, àdhuc de les seves converses privades, sovint acompanyades de carregoses consultes dels interlocutors seus.

En Fabra és, per tant,—ultra el primer filòleg català—el mestre del nostre verb literari. Les normes que ha donat al seu desenrotllament signifiquen la fusió bella i científica de l'element literari arcaic amb el que té de més selecte el llenguatge modern, i, dintre d'aquestes normes, deixa una ampla llibertat d'acció als artistes de la paraula per emprar les riqueses acumulades en els diferents dialectes catalans, tots dignes per ell del màxim respecte, malgrat el predomini indispensable que dóna al dialecte central en la reconstitució de la llengua literària. No negligeix tampoc l'ús prudent del neologisme, element imprescindible sempre, i més en una llengua en restauració, ni el contacte que cal mantenir entre el parlar literari, que ell ha tan ennoblit i elevat, i el parlar vivent del poble, tot allunyant així el perill de convertir la parla dels literats en un idioma hieràtic.

No siguem il·lusos, però; pensem que ni la llengua nostra ni la nostra literatura són encara a la maduresa, que avui és veritat, com al temps de Milà i Fontanals—tot i el gran camí fet—, alló que ell digué, que els nostres clàssics no són al passat ni al present, sinó a l'esdevenidor i, finalment, que caldran molts anys, potser moltes generacions, abans no serem al moment cobejat de posseir una llengua definitiva—fins al punt que ho pot ésser una llengua—i, basant-s'hi, una literatura verament clàssica. Quan aquest dia arribi, els catalans que llavors visquin, hauran de retre un nou homenatge a Pompeu Fabra, que posà les bases gramaticals d'aquest triomf esplèndid que avui veiem de lluny en el futur.

I ara, com l'honor més escaient al mestre il·lustre, caldria que tots ajudéssim a fressar les vies d'aquest triomf amb l'estudi de les orientacions que ell ens ha donades.

JOAN DE GARGANTA

DEL MEU VIATGE A FRANÇA

VISIÓ

París. Plaça de l'Estrella. Havent dinat. Tardor.

D'un cel cobert descèn una claretat uniforme, boira difusa, que fa pendre a tota cosa un to de plom.

Gris sobre gris.

Els arbres de les amples avingudes que convergeixen fan plantó davant les magnífiques construccions.

Una pluja fina recula encara els límits de la plaça grandiosa, fins a fer-la semblar un amfiteatre immens, quins graons més alts es trobarien entre els núvols.

Al bell mig, l'Arc del Triomf aixeca la seva massa lluminosa, dominant-ho tot, per la bellesa del conjunt i pels gestes plens de vida dels seus baixos relleus.

A sota, la tomba del Soldat Inconegut. Els caps es descobreixen i un mot obre els llavis: Els Heròis!...

UNA LLIÇÓ D'ARQUEOLOGIA

Cap al tard, Boulevard Saint Germain, 128, cafè Rocher, estatge del Casal Català.

Cercava feina i vaig pensar que tal volta algun compatriota em donaria alguna indicació d'utilitat.

N'hi havia quatre o cinc que prenien cafè, i dos d'altres jugaven a billar.

S'els coneix amb la cara la gent de casa nostra, i, per més seguretat, d'en tant en tant deixen anar un petit renec sense malícia, per ben fer veure que no són catalans de contrabàndol.

La Publiè La Veu vagaven sobre la taula i vaig amparar-me'n, resseguint d'un cop d'ull, i amb l'interès i l'emoció que és de suposar, les noves del meu país que acabava de deixar, per primera vegada, tres setmanes fèia.

Però quelcom m'en distraigué. Una porta mal tancada em deixà oir la següent història, que en saló reservat a la junta, un xicot català contava en francès a un altre jove que semblava escoltar amb molta afició.

M'abstinc d'afegir-hi res. Transcripció de ço que he sentit:

«Ja de menut En Quimet havia demostrat molt bones disposicions per a l'estudi, segons expressió del seu pare, qui no perdia ocasió per a alabar-lo. Els de casa seva, d'acord sempre amb el senyor Rector, amb qui eren una mica entre parents, l'enviaren al Seminari de Girona. Però veus aquí que al cap d'un any i mig el noi els hi fou tornat al poble. Resultava un xic dur de closca i no serviria per a pastor d'ànimes.

Aleshores fou decidit donar-li carrera. Seria advocat o metge.

Però als exàmens del primer curs li encolomaren totes les carabasses que hi havia disponibles. Del disgust, la seva mare n'estigué una setmana sense poder enfilem l'agulla. En Quimet mateix es va posar mig malalt. Només el seu pare, prenent-se la cosa amb filosofia, va fer-se la següent reflexió:—En aquests llocs d'ensenyament sempre hi solen haver enveges. Qui m'assegura que no me l'hagin tombat perquè me l'han vist massa llest? I, després de tot, quines ganes de matar-lo estudiant? No dóna prou la botiga per a mantenir-nos tots tres?

En Quimet s'anà fent gran sense moure's més d'Olot, la vila que l'havia vist nèixer. No seguia estudis, però a fi i efecte de que el veïnat no mormolés de la seva eterna vagància, conreuava a estones perdudes el poc llatí que li havia quedat de quan fèia d'aprenent de capellà, i d'un temps a l'altre, sobretot els dies de pluja, es distrèia fent versos.

Als dinou anys, amb dos mesos de diferència, soterrà el seu pare i la seva mare, trobant-se en possessió d'una més que regular fortuneta, que d'aleshores endavant li permeteria una edició contínua del seu arraigat *dolce farniente*.

Però, amb gran extranyesa de tots, fou aleshores que es posà a estudiar de fort, alternant la Historia amb la Literatura, l'Arqueologia amb l'Antropologia.

Tots els mesos solia passar una setmana fora d'Olot. Ningú estava al corrent d'on anava, però el dia que feia set d'absència mai fallava de tornar. D'aquí la gran espectació dels contertulis del Cafè dels Nostres al trancorre el dia que fèia nou, el que fèia deu i fins l'onzè, sense veure'l prendre seient en el seu recò, com tenia per costum. Es donava per descomptada una catàstrofe.

Sortosament, a mitja tarda del que fèia setze, fou vist a la plaça, baixant de l'auto de Sant Joan de les Abadesses, abillat, en plena primavera, talment acabés d'arribar de la Groenlandia.

L'endemà, quan vaig creure'l reposat del viatge, el vaig anar a trobar.

Al veure'm em digué:

—M'havia fet el propòsit de no parlar-ne a ningú, però com que precisament he de menester un col'labo-

ESCOLA OLOTINA

BODEGO

MUNTANYES DEL CANIGÓ

Olis de Josep Pujol

rador, vindràs amb mi. No t'espantis. El més difícil ja està fet. Prepara't, que demà marxarem a Mallorca amb el tren d'havent dinat.

* * *

La família l'havia enviat a buscar per assumptes d'heretatge. Pel mateix motiu, després d'unes vint i quatre hores passades a l'illa daurada, prenguérem el vaixell correu d'Alacant. Un cop a terra em va dir:

— La nostra tasca comença. Anem a Ull de Ter.

— Ull de Ter? Que ets boig?

— Suposa-ho tot, fora que no sàpiga el que em faig. Pel correu aeri de Casablanca-Toulouse no hi ha distàncies.

Prenguérem passatge. Excepcionalment ben pagat, el pilot es comprometé a aterrar al Pla mateix d'Ull de Ter.

Només dos passatgers: nosaltres.

Alçàrem el vol

Com més enllà més fret.

De tant en tant, esguardava darrera meu amb recança, florint-me un acomiadament als llabis; però durava poc. Llàstima que no fos de nit. Tant enlaire volàvem, que hauríem vist les estrelles.

Un espectre blanc barrant-nos el pas.

Com un llampec fendírem la boira, mentre la èlix seguia roncant, mig partint el vent que'ns volia abatre.

Després d'haver travessat unes bromes espesses i aigoloses, les dificultats començaren. El pilot semblava desorientat. Tan enlaire érem, que l'avió navegava mancat d'aquella seguretat inicial i necessària. Els aparells de bord semblava que haguessin perdut el cap. Què passava? Una ventada, o el que fos, aclarí un moment l'ambient, permetent d'observar que havíem deixat les muntanyes massa avall.

Erem a més de quatre mil metres d'alçada.

La baixada començà insensiblement.

Al cap de molta estona, la boira seguint igual, quan menys era d'esperar, ens trobàrem, sobtadament, davant per davant d'una muntanya negra i segada arran, com una paret.

El motor anava a tota marxa. El vent bruelava al nostre entorn, com si ens empenyés al sacrifici, i la broma baixa s'obria com una finestra per a mostrar-nos on ens havíem de coll-trencar.

L'aviador inicià un ascens ràpid, desesperat, però la muntanya s'anava acostant, acostant, i com per art fatiller, adreçant-se més ràpidament encara.

Erem a uns cent metres sobre la vall.

La muntanya feia un recó, a la dreta, on la carena s'hi abaixava considerablement.

Ens en havíem adonat massa tard. Una tal desviació era impossible.

No vaig tenir temps ni de sentir por.

En tals moments, no és el conservar la vida ço que més interessa, malgrat que un egoista sentiment ho faci creure. Més que tot, intriga desenllaç.

El xoc fou brutal i terrible.

Jo vaig saltar del seient, obrint amb el cap un esboranc al sostre de la cabina, quedant aparatosament penjat per la cintura a una branca d'abet.

* * *

Quan vaig tornar en mi era negra nit, i vaig estar ben bé més d'una hora demanant-me què dimonis h havia anat a fer allà dalt. Vaig finir per deixar-ho córrer. No em recordava de res.

Una lleugera brisa regnava, acompanyada d'una remor estranya. Hauria dit que sentia bategar el cor de la nit

Darrera l'ombra negra i fina d'unes branques mòvils, lluïa un tros de lluna de neu.

Més tard, el vent s'alçava furiós, relantint, fonent-se i tornant altre cop amb més empemta.

L'aire era fresc.

Fins a mi arribava un soroll apagat. Era el vent que rèia o un plor del cel?

* * *

Quan els primers raigs de sol alegraren l'indret...

Sota meu, no gaire lluny, un piló inform, desferres fumant encara, m'evocà la magnitud de la tragèdia. Una mica més enllà, brut i ple de sang, prop d'una soca, el meu *savi*. L'aviador no se'l veïa enlloc.

Amb penes i treballs vaig deixar el meu *observatori*, disposat a córrer en auxili d'un i altre.

El cant d'un torrent proper em suggerí capbussar-hi En Quimet, qui en sortí aixiribit del tot. No tenia gran cosa. Un trenc al cap, com jo, i prou.

Anàrem per el pilot. Vivia encara, però d'una vida pitjor que la mort. S'havia romput el crani, i tot el restant del cos era una llaga afrosa. S'ens morí als braços.

De l'avió no cal parlar-ne. Tots hem vist fotografies de cassos semblants. Va quedar que només servia per això: per fer-ne una fotografia.

Havíem caigut a dos quilòmetres de Prats-Balaguer, a la vessant dels Pirineus francesos. Ens reposàrem, i, després d'haver prestat declaració a la gendarmeria i d'haver-nos cuidat de les despulls del dissortat pilot, retrocedírem vers Ull de Ter.

Sortint de Prats-Balaguer, un camí llarg i pesat mena fins a un antic castell feudal enrunat, i segueix enllà per un terrer àrid, clapejat de grossos blocs granítics, despresos de les muntanyes.

A la dreta de la riera de Riberola hi ha un magnífic bosc de pins.

Al cap d'una hora curta s'és a Oumet, petit pla que sembla un jardí de *castle* anglès.

Primavera! Els pastors alegren l'aire que es respira, amb cançons i fluviolades, que els ocells acompanyen aturant llurs vols.

Zig-zaguejàrem per un caminet fins Collet (2.000 m.)

Desnivells sobtats.

Descendírem una mica per a tornar després a pujar fins a Cell Mitjà (2.500 m.) La vista que es frueix val la caminada. Baixàrem de Coll Mitjà fins al Ras (1.800 m.), pel surc que l'allau manté obert quan ja ha escupit sobre els estanys de Carença tota la neu dels cims.

Per tots cantons ramats i més ramats. L'eco repetint inlassablement els esquellots dels bous, i, en els indrets *estratègics*, una cabanya espaiosa i confortable s'ofereix amatent a preservar de la intempèrie al confiat caminant que la tempesta arreplega.

Després del Pla del Toro, el Llac de la Bassa (1.900 m.), pujant per l'estany Rodó i la Bassa Blava, als estanys de Carença, que la mussa catalana ha mantes vegades celebrat.

El rector de Fontpedrosa té escrit *Les Bruixes de Carença*, i l'escriptor olotí J. Berga i Boix, en una de les seves populars rondalles, ens hi fa assistir a un *meeting* de bruixes.

La natura és allí deliciosament salvatge. D'un salvatgisme grandíols i fantàstic.

Trobàrem encara el Llac Negre i l'Estany de les Creus. petit i bonic, que sembla un safareig.

Al cap de mitja hora érem a Nou Creus.

Catalunya altre cop!...

Perdent de vista Núria, per Tirapits i Coll de la Marrana, arribàrem a Ull de Ter. Encara no era oberta la temporada. Aviat fosquejà i dormírem a la palla de la quadra del refugi.

* * *

L'endemà, de bon dematí, En Quimet m'emmenà vers el Puig de Bastiments, i aturant-me en un indret respectat per les tarteres, va dir-me, agafant-me per la mànega:

— Ja hi som. Què t'en sembla d'aquestes línies ventrudes on l'herba creix més ufana?

— Que no són naturals. Sembla remogut.

Veig que hi entens—proseguí.— Escolta: Ja saps que el meu fort és l'Arqueologia. El nostre poble no ha produït encara, que jo sàpiga, cap eminència en aquest ram. Olot és pàtria de ministres com En Fontanella, poetes com En Guerau de Liost, novel·listes i pintors com els Vayredes, geologistes com En Bolós, historiadors com En Paluzie i bisbes a l'engròs. Només manca a la llista un arqueòleg i un Sant Pare. El Sant Pare, per ara, queda en laire. L'arqueòleg, el tens davant, i, modèstia apart, a l'altura de les circumstàncies. Amic meu,—continuà amb veu emocionada de solemne entonació—la recerca de la veritat, la lluita per l'ideal, és la resposta donada per la fe a l'Esfinx de la vida. La fe en la idea és la força de la vida. Les idees han estat elaborades a través del segle, en el més remot de les edats; en el lluny més infinit del pensament humà. La idea del sacrifici per la idea és l'aliment dels savis. L'abnegació, com un far en la tempesta, fa llum en el nostre camí i manté l'esperança, que cap fracàs no pot abatre. I quan l'èxit corona una empresa, sembla que un riure de dona esclati vora nostre. Però aquest preàmbul és llarg. Has de saber, o amic! que, després d'un llarg i penós treball, de nits en blanc i d'haver despesat mitja fortuna estudiant aquesta vessant dels Pirineus, he fet un descobriment dels que formen època. Has remarcat com, des d'uns quants mesos ençà, els crítics de Barcelona no acaben de posar-se d'acord sobre l'origen dels monuments romànics a Catalunya? Doncs la meua singular troballa ho soluciona tot. És molt gran això!... Veus aquest tros de prat, sense valor aparent, que 'ls vents escombren i que les neus cobreixen tot l'any o quasi? Doncs l'he adquirit a un pagès de Setcases, mitjançant cinquanta unces. «Bogeria!», clamaran els profans, ramat de badocs que no hi entenen. Però ja veuràs que quan la Ciència parl

esment del fet, seré abastament indemnitzat. Això que els teus ulls veuen, o amic! són els fonaments, l'únic que en resta d'un temple romà. Aquesta pedra ho insinua, ho diu i ho confirma, tot a la vegada. Fixa't amb aquestes inicials, A. I. P., i amb aquestes altres, complement de les anteriors, C. G. F. T.

Veritat és —prosseguí— que no hi ha data, però no veig inconvenient en fer-lo el més antic. Aquest indret és, com veus, a un pas de la frontera, i devia ésser el primer lloc on feren nit les legions romanes a l'arribar. Ara ens en anirem a Núria, amb la pedra a coll, i amb una setmana de recolliment, bé em vagarà prou d'escriure una sucosa i interessant monografia referent al particular. Quina honor per tu d'ésser el meu col·laborador!...

Altra vegada posats en camí, per congestes i més congestes, pel Coll de la Marrana, Tirapits i Nou Creus, arribarem a Núria. Després d'haver ficat el cap a l'olla, demanarem audiència al senyor Rector. Sense acabar les salutacions de rúbrica, tantsols, el debat científic començà. No era debat, precisament, ja que En Quimet, des del primer moment, es feu amo de la situació, i malgrat que, mantes vegades, el prèvere semblava mostrar desitjos d'obrir la boca per a objectar quelcom, ell parlava sense immutar-se. Quan tot, o molt, fou dit, callà.

Així, en antecedents, el senyor Rector prengué la paraula. No parlà gaire, però les seves paraules eren altres tants cops de massa que rebotien sobre el cap, l'esfinx, la fe i l'ideal del meu amic.

--Haveu perdut el temps llástimosament.

--Eh?...—feu En Quimet; un eeh?... llarg i prim com una candela de glaç.

--Vaig al gra—continuà el mossèn.—Jo ja fa seixanta dos anys que rondo per aquí. Aquí he nascut i aquí he passat la meua vida, tota, fora el temps de seminari. Aquí he cantat missa i aquí he restat sempre, capellà primer, vicari més tard i ara rector. Quedem, doncs, que conec bé el país. Doncs bé, tornant-hi, a Ull de Ter no ha existit mai cap temple romà.

- Còm? Còm?—cridà En Quimet, alarmat, al seu interlocutor.

--Ho sostinc.

--I aquesta pedra, doncs? Negareu, tal volta, l'evidència?

--Veiam aquesta pedra.

Jo la vaig posar sobre la taula

--Proves canten—prosseguí el *gran* arqueòleg.—Mireu aquestes inicials, A. I. P.; fixeuvos-hi bé. Negareu que són les de la usual frase llatina: *Ab love Principium?* (Comencem per Júpiter). Això demostra, de faisó peremptòria, que el primer temple que els romans aixecaren a la península fou aquest, i, com de costum, dedicat al més gran dels seus déus. Em sembla que això és més clar que la neu del Puigmal, senyor Rector.

--I les altres?—es contentà de dir aquest.

--Les altres, C. G. F. T., són les de: *Caius Garagala Fecit Templorum*, ço és: que fou bastit per aquest emperador. I ara, què hi teniu que dir?—feu En Quimet amb aires de triomf.

--Poca cosa—respongué el capellà.—Faré una mica d'història. Vós no recordareu, però segurament n'haureu sentit a parlar, de què, fa uns quants anys, es corregué la nova de que als Pirineus hi quedaven grans mines d'argent, del que va sobrar als fenicis i als grecs, fa cosa d'uns trenta segles.

--Efectivament—interrompé l'arqueòleg—ho he llegit en una revista atrassada.

--Què hi havia de veritat, ho ignoro, però el cas és que un dia una colla d'aventurers vingueren i començaren les recerques, i com sigui que el mal temps s'acostés i del refugi encara no s'en parlava, bastiren una cabanya amb pretensions de casa. Les inicials C. G. F. T. són les de la pomposa Companyia General de Furgadors Tirolesos. Havien baixat de l'Europa Central, atrets per la fama dels celebrats tresors, i quan tingueren la caseta-sopluig feta, se n'hagueren d'entornar. Per més que buscaren, tot fou endebades.

--I les altres inicials, A. I. P.?—mormolà En Quimet amb veu apagada, però no donant-se encara.

--Aquestes són les del mestre de cases que dirigí les obres: Antoni Isern i Dalmau. Encara és ple de vida...

L'ex-arqueòleg envejava la sort del malaurat pilot.

Quan, a cavall d'un ase, camí de Queralps, sortejant abims, passàrem pel Salt del Sastre, el vaig haver d'aguantar...»

JAUME GASCON

París.

NOVA OPINIÓ SOBRE EL SEPULCRE TROBAT VORA CAL ERMITÀ DE BATET

PER a poder classificar, amb possible certesa, la data i civilització a que pot pertànyer aquest sepulcre, precisa estudiar cadascun dels elements i circumstàncies concorrents a la inhumació, com la forma de la fossa, exàmen de l'ossamenta, apreciació del moblatge trobat, armes, monedes, joies, tupins, etc. que s'hi soterraren prop del mort, per haver estat del seu ús, especial apreci o bé per a servir-li (?) en el seu viatge d'ultra tomba. Costum no solament seguit dels pobles antics, si que servat, fins al present, per molts d'altres, entre els quals s'hi pot comptar molts dels eslaus europeus. (Leger, Cap. XV.)

Segons el text i gravats que en dóna la REVISTA D'OLOT, aquesta sepultura no més ofrena dos elements positius: la forma externa de la fossa i la petita amforeta salvada, de les tres que s'atraparen com a moblatge.

La forma externa del sepulcre dóna palesa justificació de pertànyer a les darreres manifestacions dels monuments megalítics; ve a ésser succedani dels dòlmens, menys avalorats, de per l'Empordà, seguit als de per Espolla. El seu propi nom és el de CRIPTA MEGALÍTICA o de CAIXA DE PEDRA, (cista), per la classe de pedres de les que es compon, i que no cal confondre amb certes sepultures més modernes, formades per llosetes senzilles en les seves parets i tapes. Aquestes criptes megalítics apareixen quasi per tota l'extensa çona que ve sembrada de monuments megalítics. (Morgan, pàg. 282).

L'amforeta salvada en la fossa no apareix pertànyer a la família de les urnes cineràries, a l'ensem d'altres que figuren en criptes consemblants, semblen millor destinades per a alguna aigua o brebatge. Si el gravat de l'amforeta fos més fidel, podria assegurar-se, sens dubte, la cultura o focus de civilització a què pertany, però el dubte obliga a exposar les dues procedències que se li poden atribuir, i són: la nordenya i la del Sud. Si l'amforeta, realment, presenta el dibuix a ratlles circulars, que dóna a sospitar el gravat, pertany, ben segur, a la terrissa nomenada de *cordes*, per ésser, aquests dibuixos fets a pressió de *cordes* sobre l'argila, encara fresca, abans d'ésser l'obra sotmesa a cocció. Aquesta terrissa provenia del Nord-est, de per Alemanya, en l'època pariona a aquestes sepultures. La falta d'armes dintre la fossa abona aquesta classificació i correspondria als ligurs, pobladors de la comarca. Si l'amforeta és de paret llisa, pot ésser de procedència d'Argar, Almeria, des d'on s'exportà, tant per la Península com a l'altra part del Pirineu, tal com també succeí amb els vasos campaniformes. Sigui l'amforeta d'una o altra procedència, no canvia, però, la data de la fossa, canvia només la classe de cultura i fins la raça o població a què correspon el mort que es soterrà a la cripta, el qual, en cas d'ésser del Sud podria bé pertànyer a alguna tribu dels primers ibers que arribaren a la Península, via africana.

La troballa d'alguns trossets de teules romanes en la fossa no pot canviar la filiació donada. En tot cas pot descobrir que fou aprofitat el descrit sepulcre per a dipositar-hi, més modernament, algunes altres despulles humanes, com ja fou acostumat en els primitius dòlmens, que es convertiren molts d'ells en vertaderes osseres.

Aquesta cripta no pot ésser romana, per cap motiu o raó fonamentada, puix és menester recordar que del segle XXV, aproximadament, a. de C. per ençà, es seguí el costum de cremar els cadàvers, com així persistiren fent-ho els pobles europeus, grecs, romans, celtes, ibers, etc., segons testimoniegen, App. VI, 75; Tito Liv. XXV, 17, i infinitat d'altres autors. Finalment, la troballa d'ossamentes, i no urnes cineràries, acaba d'abonar per complert l'opinió que es deixa aquí sentada.

J. M. BASIL I MATAS

OLOT I L'EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE BARCELONA

ESTEM en vigílies de la magna Exposició Internacional que ha de celebrar-se aquest any que ve en la capital de Catalunya i mentre contemplem, en la nostra elàstica imaginació, el panorama vast que ha d'esdevenir amb plena maduresa davant del món civilitzat i albirem les inquietuds i entusiasmes alats de febrosa exteriorització comarcal que d'arreu de la Terra vibren amb l'anhel nobilíssim de manifestar-se intensament puixants, ens preguntem, cobejosos i espurnejants de dinamisme espiritual, de quina manera Olot, la terra tradicionalment artística i tan formosament agençada de gràcil i sanitos paisatge, voldrà col·laborar en tan abrandant desvetllament pairal. Tenim coneixement d'haver-se reunit representants de diversos estaments socials en la Casa Comunal i ens han assabentat del nomenament d'una comissió gestora amb amplis poders per a decidir, però el que ignorem són les gestions i desitjos de tal comissió autònoma.

Es d'esperar que l'esmentada comissió obrarà de cara als interessos de la ciutat, recollint-ne llurs batecs espirituals que són la definició vital del seu prestigi exterior. Hem de confiar-hi tots els olotins amb el desig innat de voler-hi aportar tot el nostre entusiasme i tota la nostra voluntat. Per això creiem que no seria per demés convocar, en una assemblea general, a tots els industrials, comerciants, artistes i intel·lectuals, a més a més de representants de totes les entitats i societats locals, per a escoltar veus diverses i completar plans, projectes i determinis.

Per l'estímul que arborem a l'engrandiment i prosperitat de la nostra ciutat i privilegiada comarca, per l'interés que hem manifestat sovint des d'aquestes columnes en donar relleu a les valors culturals olotines, encara que modestament, ens sentim empesos pel deure d'exposar en públic el que nosaltres diríem, si se'ns concedís vot i veu en l'assemblea general que proposem més amunt.

Primerament demanaríem que les despeses anessin a càrrec de l'Ajuntament i que hi ajudessin totes les entitats i societats locals—i no hi seria de sobres una subscripció popular ciutadana. I, si fos possible, millor encara que la Diputació hi aportés ajud econòmic.

I totseguit pregonaríem el nostre programa. Abans que tot hauríem de disposar d'un ample local per a instal·lar-hi i distribuir-hi seccions dintre una heterogenitat poc sobtada. Podria demanar-se, ja d'un bon principi, als administradors, o encarregats de l'organisme, de l'Exposició Internacional, per a poder-hi comptar d'antuvi.

Les seccions, que nosaltres hi esplanaríem, serien les següents:

1.ª ART: *Saló de pintura*, nodrit de totes les signatures, tant les més madures com les evolutives i embrionàries, de l'Escola Olotina, amb els anexes d'escultura i arts decoratives (Des dels Vayredes fins al més jove dels nostres artistes). *Saló de Fotografia*. Exhibició de bells paisatges, amb valors arqueològics adherents, de la nostra comarca. La «Secció Art Fotogràfic d'Olot», que amb tants bons elements compta, podria ésser-ne la directiva. Amb aquests dos salons, sens dubte, que amanyagaríem a l'excursionisme, intensificant-ne el turisme més aprofitós per a la nostra ciutat i comarca.

2.ª INDUSTRIES I BELLS OFICIS: Exhibició d'estatuària religiosa, curtits, teixits, talla, mobles, etc., etc.

3.ª ARQUEOLOGIA I GEOLOGIA. Exhibició de les col·leccions del nostre museu municipal, i particulars, amb mapes i cartes geogràfiques, geològiques i arqueològiques.

Aquestes serien les tres seccions que nosaltres assenyalaríem com a més principals i orgàniques, sense excloure a les demés exhibicions que es creguí pertinents.

Pensem que difícilment ens trobarem, altra volta, i tant a la vista, davant una ocasió semblant per a avantatjar-nos de les millores que ens reportaria una intensa propaganda de les valors heterogènies de la Comarca Olotina. Gent de tota Europa, per no dir de tot el món, afluirà a Barcelona durant l'Exposició Internacional, que, per damunt de tot, ha de fer més rica i pròspera a la capital catalana.

Olot no ha d'acontentar-se en posseir bells paisatges assolellats i frescos, tot alegrant-se de la nomenada de «terra d'artistes» i adjectius consemblants, i de la sanitosa atmòsfera que ens ampara als olotins que hi respirem silenciosament, sinó que, sense aclucar les parpelles, deu obrir els ulls damunt un esdevenidor més pròsper, més engrandidor, com seria si l'afluència nombrosa i inextingible de turistes i visitants fes necessària i irremediable la promptitud d'una llarga rel de comunicacions ràpides i útils, que'ns posés en contacte directe amb Barcelona i poblacions importants, en avantatge i profit per a la indústria, comerç i agricultura comarcals.

Aleshores, potser, la utilitat i necessitat del carril Ripoll-Olot-Roses, que ara tant es remou, es palparia a ulls clucs.

Si això es fes, i es fes bé, la repartició esplèndida de catàlegs o itineraris, ben editats, i redactats amb varis idiomes (en català, castellà, francès, anglès, alemany, per exemple), en els stands anostrats, col·laboraria, amb major força cognocitiva, a expandir la bellesa i valors racials de la comarca olotina.

Aquest és el nostre vot, aquesta és la nostra veu, en els quals hi hem posat la més bona voluntat i el més franc entusiasme.

J. M. MIR MAS DE XEXÁS

EL SENTIMENT DE L'AMISTAT

A J. M. Mir Mas de Xezàs

EL sentiment de l'amistat és el cant més bell que pot nèixer d'un cor que estima. L'estimació té com a gènesi l'amistat. Sense l'amistat la vida seria cosa fútil i banal. La llaçada de l'amistat és la més duradera i compenetrant després de l'amor. L'amor és el màxim sentiment de la vida. L'amistat és un respecte a la vida, puix que per respecte hom va controlant i infundint, de mica en mica, el sentiment més apropiat al superior dels sentiments, com és el de l'amor.

De l'amistat cal fer-ne una religió terrenal per a la convivència del nostre viure. Poble de bons amics és un poble digne per a la vida. Podem creure en una religió de la divinitat, però també cal interpretar i explicar-se la religió de la vida de l'home amb l'altre home. Si bé l'home tendeix en fer una comunicació espiritual amb la creença pressentida ultramondana, cal que la religiositat comenci a comprendre's i traduir-se en la vida de cada dia amb els altres homes. Cal sincerar-se davant del nostre món, Del món còsmic, del món anímic i del món ultraterrenal, que vol dir món divinal.

L'amistat és devoció per l'amic, fidelitat pel company i abnegació per la vida. Si és així la filantropia arrelarà en les ànimes, a semblança de la fortalesa de l'olivera en la terra, i com les fulles de l'olivera esdevindrà esperança i símbol de pau. El llorer, que és signe de victòria, aquesta solament l'assolirà qui sigui un conreador dels suaus i encoratjadors llaços de l'amistat.

L'amistat és flama sagrada que fulgura amb perennitat en les ànimes senzilles, humils i altruïstes. L'amistat és llum projectant pel caminal de la vida, i sols els esperits que s'ungeixen en l'amistat es transformen pel curullament de la franquesa manifestada, ja que l'amistat és gentilera, és refrigeri i és senyoria per qui la sap cultivar.

La raó ens diu que cal sembrar amistat arreu. Qui s'expressa amistosament, el pensament brolla més lúcida, la idea és més subtil i el sentiment més manyagament refinat. Els enamorats en són un exemple. L'home enamorat és una fontana inexhaurible de constant amistat. L'amistat crea l'optimisme i genera a l'ensem l'idealisme. Per al nostre viure, calen aquests dos sentiments tan esperançadors per a la nostra existència, i que cal esperar-ne l'esdevenidor directriu espiritual dels homes. L'amistat és valor moral i és serenitat. L'harmonia de la vida interior és regularitzada per l'amistat. L'amistat és civilitat i, per tant, respecte mutual entre els homes, i és qualitat elevada i dignificadora de l'individu. A major elevació moral de l'individu cal esperar-ne el màxim valor moral per a la col·lectivitat. L'amistat ha d'ésser una de les normes de les nostres actuacions. La vida social esdevindrà aristocràcia de l'esperit col·lectiu pel sentiment de l'amistat. Podem dir que l'amistat és intel·ligència actuant, selecció de to espiritual i és consciència deligent.

Concedim amistat a qui en sigui creditor. Tots els homes haurien d'ésser-ne. Cal fer-ne els mèrits. El poble que cultiva el sentiment de l'amistat és un poble pròsper i feliç, perquè descansa damunt del fonament edificador de l'ètica.

F. PUJOL I ALGUERÓ

JARDI D'ARANJUEZ

Al gran pintor poeta dels jardins, Santiago Russinyol

*Escampant suau perfum de maduixeres,
el vent entra cantant dintre el jardí;
la cançó que cantà cent primaveres
quan les roses estan a bell florí.
I a cau d'orella amb sa cançó amorosa,
mentres entre les fulles deixa un bes,*

Madrid.

*diu: mon amor és teu perquè ets hermosa
i a totes va dient-los el mateix.
I el jardí que'n el Tajo llegendari,
s'enmiralla gentil de cara el Sol,
obra el seu cor florit com un sagrari
on hi trena sos cants un rossinyol.*

JOSEFINA JARDÍ CODINA

cròniques d'art

LES EXPOSICIONS A BARCELONA

CAN PARES

Ricard Baroja: Són una nodrida col·lecció de les seves obres, de molt variats assumptes, la majoria reproduint escenes de la classe humil, de gran simplicitat, constituint una obra del tema més senzill. De llum diàfana i somorta i entonació grisa són tots els quadres. «La Carretera», «Mercado» i «Córdoba», són dignes de citar-se en el seu gènere.

Pere Gussinyé: Aquest artista olotí exposa per primera vegada al públic de Barcelona, per cert que ha esperat a fer-ho quan s'ha trobat a plena maduresa fora de indecisions de tècnica. Els seus paisatges són d'una construcció sòlida i de paleta fresca i transparent; mereixen citar-se «Rec de la Moixina», «Prats de Verntallat», «Veinat de la Moixina», «El Portal» i altres. En els paisatges s'hi nota una marcada influència de la tècnica d'En Mallol, conservant no obstant una personalitat pròpia. Els retrats els considerem inferiors als seus paisatges, en els que s'hi nota alguna indecisió. En els apunts al llapç i les acadèmies se'ns mostra un hàbil dibuixant.

Del Sr. *Cochet* són unes aquarel·les.

Lluís Graner: Quadres a l'oli de molt variades tendències.

T. Viver: Se'ns mostra un hàbil paisatgista de pinzellada brillant i segura, sobre tot en els titulats: «Paisatge d'Arbúcies», «Contrallum» i «La Mata», de tons delicats.

Palmarola Romeu: Pintures i dibuixos.

Lluïsa Denis de Rusiñol: Jardins i paisatges. Ben vistos.

Castellans: Paisatges.

Gerard Alegre: Aquest mestre en l'art de la forja, que va fer ofrena d'un ram de lorer en la mort de l'Ignasi Iglèsies, celebra actualment una exposició a can Parés, essent admirable les formes que sap donar al ferro.

Organitzada per «La Nova Revista» l'exposició de Carles, Canals, Dunyach, Colom, Casanovas, Elies, Espinal, Galwey, Llimona, Mir, Pasqual i Sunyer. Molt interessant.

GALERIES LAIETANES

Janos Visky: Aquest artista estranger exposa una col·lecció d'olis executats en un cromatisme molt exagerat.

Roig Enseñat: Aquarel·les molt brillants de color, executades amb una agilitat no corrent dintre aquest gènere de pintura.

Carmelo P. González: D'aquest artista gal·lec són uns paisatges.

Elisabet Ringer: Dibuixos per a il·lustracions i algun oli, no mancats d'interès.

Actualment, exposició de pintura catalana de grans mestres del segle XIX. Entre altres: R. Martí Alsina, J. Vayreda, J. Berga. M. Vayreda, J. Berga i Boada, M. Domènge, Fèlix Mestres, etc.

Vicens Mulet: Pintor valencià, són llurs obres d'entonacions pàl·lides, com vistes a través d'un vel, resoltes, n'obstant, cap un sentit decoratiu molt acceptable, separant-se completament de l'anomenada pintura valenciana, en estil personal. Sobressurten «Font del jardí», «Llum matinal» i «El palau aràbic».

P. Hernández Monjo: Són marines de colors d'atmosfera transparent.

Mensa Salas: Aquarel·les i olis, superiors aquests últims.

Eusebi Navarro i Ignasi Ferrer: Brodats artístics i tapissos nusats a ma i brodats, que són un primor d'execució.

S. Matilla: D'una hàbil tècnica i paleta plena de matisos són els paisatges i marines que exposa, sobretot els de flors «Vilavella», «Embarcador» i «Crisantems», és del millor.

Emili Ferrer: Dibuixos caricaturescos.

Andreu Pastor: Paisatges i marines i algun retrat al pastell ben dibuixats.

Joan Escuder: Paisatges, encara que força bé de dibuix, de color queden acromats.

Ramon Roqueta: Paisatges molt simpàtics de color. «Albes» i «Voltants de Sant Andreu», són els que més sobressurten de l'exposició.

Maria Pou: Quadres de figura i bodegons.

Una exposició de 99 dibuixos de *Nonell*, molt interessant.

Remarquem la «Sala Joan Merli», darrerament inaugurada.

CASA BUSQUETS

Domènec Soler Gili: Paisatges molt brillants de color i aquarel·les hàbils.

CASA AREÑAS

Mario Fuster: Paisatges i jardins anegats en llum, molt ben executats.

Paisatges d'Antoni Bergnes.

Eliseo Meifren: Aquest mestre ens mostra que està en ple domini de la tècnica.

LA PINACOTECA

Sabaté Jauma: Aquarel·les.

Pintura Catalana Retrospectiva, amb obres de Fortuny, E. Serra, Cusachs, Brull, Martí Alsina, Nonell, Mercadé, Llovera, Berga, Casanova, Miralles, Llimoua, Baixas.

Paisatges de *Jaume Mercadé*, ben dibuixats i colorits, i exposició de models de cartells.

Els Amics de l'Art Litúrgic han organitzat una exposició en un edifici del carrer Corts.

GALERIES DALMAU

Exposició Inaugural: Preferim passar-ne per alt de parlar de les estridències avantguardistes que en la mateixa s'exposen, perquè com no les entenem, per més que ens les expliqui el catàleg, mal en podem parlar.

LES EXPOSICIONS JOSEP PUJOL I JULI SOLER A CAN PARÉS

Es per manca de temps i d'espai que no podem extendre'ns massa sobre aquestes dues exposicions celebrades a Can Parés aquests últims dies de Desembre. Josep Pujol s'ha superat, amb una finura i subtilitat senyorils. La seva tècnica, sorgida en un principi dels capdavanters actuals de l'Escola Olotina, ara queda personalitzada per l'estilitzada exquisidesa dels seus pinzells, els quals fan vibrar, en llurs teles, colors i formes suggestives.

Nosaltres ho veiem així i sincerament ho manifestem. Si a alguns crítics (?) barcelonins, sortits per *art d'encantament* aquests darrers temps de periodisme, no els ha semblat tan purificada la pintura d'En Pujol, tal com nosaltres ho constatem, no per això ha de perdre valor l'evolució i talent del jove artista olotí. Perquè si s'ens

demanés sobre la crítica, contestariem que la premsa catalana, des d'un quant temps, està mancada de crítics autoritzats, entesos i comprensius, i sí rublerta, en canvi, d'arribistes i fracassats. Clar i català!...

En quan al que fa referència a l'amic Juli Soler, direm que la seva pintura és amable, simpàtica i sincerament sentida. Els seus olis són copçats en hores d'emoció.

Monografies d'Art

S'ha reprès la publicació de la sèrie de *Monografies d'Art* que fa algun tems inicià l'editor Joan Merli. Han aparegut dos interessants volums dedicats als pintors Domènec Carles i Jaume Mercadé, prologats respectivament per Josep Pla i Alexandre Plana.

La «Gasetta de les Arts»

La fusió d'aquesta revista d'art amb «La Ciutat i la Casa», que dirigien homes tan actius com Joaquim Folch i Torres i En Rafel Benet, ha esdevingut per a la nostra premsa literària i artística, un fet de justa superació. Ben presentada, amb una col·laboració assenyada i suggestiva i amb l'acompanyament d'excel·lents fotografats, la «Gasetta de les Arts» d'ara fa goig de veure i de fullejar. Tan el número dedicat a la col·lecció Plandiura, com el darrer, corresponent a Novembre, que hem rebut, són d'immillorable presentació. Felicitem ben sincerament als seus orientadors: Rafel Benet, Joaquim Folch i Torres i M. Gifreda, doncs ja no cal dir-los-hi que l'esmentada revista d'art queda agençada d'europeïsmes contemporani.

La «Gazeta de Bellas Artes» de Madrid

Des d'un quant temps, veiem que aquesta revista d'art espanyola s'ocupa, en la secció titulada «Pintura Catalana» i que signa el nostre company En Josep M.ª Mir Mas de Xexàs, dels pintors olotins. El darrer article tractava dels mestres de l'Escola Olotina: Joaquim i M. Vayreda i J. Berga i Boix.

d'ací i d'allà

En preparació

El nostre bon amic i col·laborador, el refinat i culte poeta Ernest Jaumeandreu Opisso, és als acabaments de la preparació d'un volum interessantíssim, en el qual reunirà la seva producció poètica, fins ara llastimosament dispersa. Benvingut.

El Premi Crexells

El jurat del Premi Crexells, reunit el dia de Santa Llúcia, passà a votació l'obra a premiar i verificades les tres votacions reglamentàries sense majoria per cap autor, d'acord amb el reglament, del·liberà sobre la conveniència de donar-lo a algun llibre publicat en el temps assenyalat, i el resultat fou negatiu també.

Aixís, doncs, el primer any el Premi Creixell no ha estat adjudicat.

Un nou poema de Francesc Rossetti

El nostre bon amic i culte literat comarcal, En Francesc Rossetti, de Mataró, ha publicat un altre poema, «El capdill de l'ardidesa», del qual ens en ha fet ofrena d'un exemplar. De la lectura que n'hem fet, podem adelantar que Francesc Rossetti en aquesta darrera producció poètica, es supera magistralment. Enhorabona i per molts anys!

IX Aniversari del G. E. E. G.

Remarquem els escollits festeigs celebrats a Girona per a commemorar el IX aniversari del Grup Excursionista i Esportiu Gironí.

La Casa de Catalunya a París

A París s'ha obert aquesta entitat, sota la orientació d'esperits col·lectivistes i entusiastes catalans, residents a la Capital d'Europa. Hem rebut el seu primer fulletí, on s'hi palesa una assenyada organització i on s'hi esliquen projectes. Forma part de la Junta, com a vocal, el nostre company i amic, col·laborador de REVISTA D'OLOT, En Jaume Gascon, i la qual és com segueix: President: J. Casanovas. - Secretari: R. Xuriguera. - Tresorer: R. Ramis. - Comptador: J. Font. - Bibliotecari: J. M. Solà. - Vocals: J. Gascon i P. Ferrer.

— Hem rebut un bell calendari que ha editat el nostre impressor i amic En Pere Aubert. Va ornamentat amb un magnífic aiguatinta de l'amic dibuixant i col·laborador, En J. Farjas. Agraïts.

Una reedició d'«Els tres al·lucinats»

Feia temps que era introbable aquesta novel·la, la més característica del temperament de Joan Puig i Ferrer.

Una bona edició d'aquesta obra, «la millor novel·la catalana de «Solitud» ençà», com ha dit C. A. Jordana, completament refeta i dignament presentada, fou demanada ja en el moment de la seva aparició, celebrada com el més gran esdeveniment literari dels nostres dies.

L'europeïssima biblioteca «A tot vent» alerta sempre a les necessitats del nostre públic, ens l'ha posada ara a les mans, vestida amb aquell taronjat que va esdevenint garantia de selecció cada dia.

Demànem una reedició: Puig i Ferrer generós ens la dona alhora refosa. I això no vol dir altra cosa que acusar qualitats, enriquir matisos, abreujar escenes per a fer-les més punyents o allargar-ne d'altres per a enfondir en les ànimes.

En la lectura d'«Els tres al·lucinats», i parlem, naturalment, als qui l'han llegida, fa de bon veure la maduresa del temperament de Puig i Ferrer d'ençà de la primera edició.

Ara que als que no la coneixen, els recomanem la seva lectura, convençuts que, per tal com ho fem, han de trobar justíssims els mots següents del poeta Lluís Bertran i Pijoan:

«Es un llibre de caràcters, de passió, de terra, i un llibre de grans problemes morals, com entenem que ha d'ésser la veritable novel·la.

Expansió sardanística

Tenim notícies que els èxits obtinguts a París per l'orquestra de Torroella de Montgrí han estat esclatants, com verament s'ho mereix.

La Font d'Ignasi Iglèsies

Sembla que dintre poc començaran a fer-se treballs perquè la subscripció per la Font d'Ignasi Iglèsies, que, per a perpetuar son record, es construirà a Sant Andreu, obtingui en la nostra ciutat els resultats a que es feu mereixedor el gran català.

Olot, que mai s'ha mostrat mesquí, sabrà conservar el seu lloc.

Pere Palau González de Quijano

El mes passat morí a Barcelona el poeta Palau G. de Quijano. Era nat a Mayagüez (Cuba) en 1858, de pare català i mare cubana. Responent a aquest doble origen, escriví en català i en espanyol. Cultivà quasi exclusivament la poesia religiosa, d'aspiració mística, a la manera de Verdaguier, del qual fou gran amic i admirador. Prologà, per expressa voluntat de Mossèn Cinto, les seves *Eucarístiques*.

Del món científic

Hem tingut ocasió de fullejar la magnífica revista *Cavanillesia (Rerum Botanicarum Acta)*. Compta, segons hem vist, amb la col·laboració del nostre bon amic, el jove farmacèutic, Miquel de Garganta.

Concurs de pessebres

A Olot, ciutat dels artistes, no pot mancar-hi aquesta manifestació de cultura. Amb un concurs d'aquesta mena el nombre de pessebristes augmenta i es rivalitza generosament en una tasca ennoblidora. D'altra banda, àdhuc considerant-ho amb un criteri material, s'hauria d'aplaudir la idea pels beneficis que pot donar a la indústria olotina.

L'acte del repartiment de premis, no dubtem que serà d'una gran importància pels interessats en les coses de l'esperit; un notable folklorista explicarà l'encís que pel poble ha tingut i té el pessebre. La Confraria de la Mare de Déu de Montserrat està d'enhorabona.

Nou canonge

Després de brillants oposicions, ha estat nomenat canonge de la Seu primada de Tarragona el doctor Miquel Vilatimó, conegut dels lectors de REVISTA D'OLOT per l'article que a l'insigne poeta J. M.ª de Garganta dedicà.

D'«Atenea»

Per el proper dia 8 de gener, l'entitat «Atenea» té anunciada una interessant conferència a càrrec de l'excel·lent crític Manuel de Montoliu.

També, per a dins el primer trimestre de l'any vinent, el nostre company de redacció Raimond Vayreda, prepara una lectura sobre el tema: «Concepte del que tindria d'ésser una Escola d'Oficis d'Art als temps actuals. Antecedents, possibilitats i organització», que creiem no deixarà d'interessar als socis de la simpàtica entitat.

Associació de Música

Ens plan de consignar la represa d'activitats de la nostra màxima entitat musical, les funcions directives de la qual compten des del present curs, amb la col·laboració de nous elements, fent possible la continuació d'esforços i actuacions precedents ben estimables.

El concert inaugural del present curs (VII) confiat a l'«Association de Musiciens de la vieille France», suspès per motius aliens, era ja un bon senyal de comprensió i voluntat organitzadores. No ha pas desdit d'aquest mateix sentit, en el qual fiem les nostres millors esperances, el primer concert a càrrec del «Quartet Roth» de Budapest, notable quartet de corda que ens ha ofert en una contrastadíssima audició, juntament a les exquisideses de Mozart, les belles dissonàncies del més pur impresionisme musical, de Debussy, molt ben matitzades i pulcrament dites, i tot l'apassionament, fogositat i ritme de Bela Bartoc, que remarquem especialment com a més adhiert al temperament i formació musical d'aquesta notabilíssima agrupació de corda.

Orfeó Popular Olotí

Com cada any, el nostre Orfeó ha celebrat per Santa Cecília la seva festa anyal, incluint en el programa d'enguany, ultra les sessions d'exàmens, concert i audició de sardanes, una escaientíssima sessió dels ballets populars comarcals, que ens plauria veure reincorporar i perpetuar a les nostres festes majors. La novella secció de dançaires mereix, des d'ara, totes les nostres simpaties.

El Ferrocarril Ripoll-Olot-Roses

Acollim amb gust totes les notícies referents a l'estudi i gestació d'aquest gran projecte comarcal, que la premsa local ha tingut cura de recopilar i divulgar, i no cal pas dir com ens plauria de veure ben aviat realitats els fantasiosos averanys en gran superlatiu de l'esforçat confrare local.

Manuel Foich i Torres

Fa poques setmanes morí repentinament el periodista i ardit lluitador, el nom del qual va unit a una època tan enyorada com fecunda. Fou director d'un dels setmanaris satírics de major volada i circulació, el «¡Cu-cut!» que tant contribuï a depurar el narcisisme i l'estreter arcaica de les nostres costums, amb les seves ironies.

Descansi en pau el patriota exemplar.

Atenea

Seguint el cicle de conferències començades ara aviat farà l'any, han desfilat darrerament per la secció cultural de l'Orfeó Popular Olotí:

J. Farran i Mayoral: el qual, davant de selecta concurrència, amb paraula fàcil i vibrant, tractà sobre tan interessant tema: «El sentit de totalitat en les belles arts», essent silenciosament escoltat i llargament aplaudit.

J. Navarro i Costabella: «La novel·la i el novel·lista». — El jove reporter de «La Veu de Catalunya» i novel·lista, presentat per l'amic Munteis, ens ofereix una interessant visió de conjunt del tema de palpitant actualitat, targiversat, a dretes, «El novel·lista i la novel·la».

L'autor de «Samuel» concentra, amb fina percepció psicològica, les orientacions i directives de la novel·la contemporània a casa nostra, i defineix i valora la seva significació actual, de cara a les característiques més rellevants de la novel·lística europea. Dickens, Balzac, Dostovieski, les acotacions de Beaudelaire i les remarques estilitzants de Mourois i G. K. Chesterton, serveixen al conferenciant per a establir l'estudi comparatiu de normes i qualitats bàsicament reformadores de la novel·la i fixar les valors subjectives dels estats i moments creadors del novel·lista.

Molt oportuna la dissertació de Navarro Costabella en uns moments—la mateixa hora gairebé—que un jurat literari acordava no atorgar aquest any el premi Joan Creixells ofert als prosistes catalans per tal d'estimular la literatura en prosa, la novel·la amb preferència.

Imp. Aubert.—Olot

GRAN TINTORERIA MECÁNICA DE RAMON SEGURA

Posa en coneixement del públic en general, que ha establert els seus tallers en forma que tots els treballs surtin a la perfecció extrema que pugui desitjar el més exigent dels clients.

Es tenyeixen els gèneres negres en color, quedant com nous

Especialitat en dols i rentats en sec i en colors a la mostra

Es renten i tenyeixen tota classe de prendes plissades sense desfer

Desinfecció de tota classe de robes

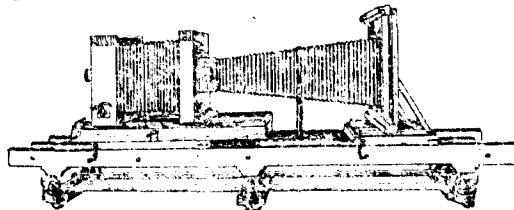

ELS DOLS I ENCARRECS DE COMPROMIS, S'ENTREGUEN AL DIA

PROVEU-HO I US EN CONVENCEREU

Tallers: Ronda Fluviá — **OLOT** — Despatx: Sant Rafel, 29

FOTOGRAVATS ESTEREOTIPS
TRICROMIA
TOMÁS PI I TOMÁS

FOTOLITS EN RATLLES I DIRECTES SOBRE ZENC
I PEDRES LITOGRAFIQUES.
Villarreal, 7. TELÉFON. 35967 **BARCELONA**

BANCA ARNÚS

Successora d'Evarist Arnús

Fundada en 1846

CAPITAL: 10.000,000 DE PESSETES

CASA CENTRAL

PLAÇA DE CATALUNYA, 22

CASA MARIU

PASSATGE DEL RELLOTGE, 3

**SUCURSALS: BALAGUER, BERGA, CERVERA, FIGUERES,
GIRONA, IGUALADA, LLEYDA, MANRESA, OLOT,
PUIGCERDÀ, SOLSONA, TÀRREGA I VICH**

Sucursal d'Olot: Plaça Alfons XII i Ferrarons, 2

OPERACIONS QUE REALITZA

Compra-venda i entrega a l'acte de tota classe de títols de contratació corrent.

Descompte de cupons i títols amortitzats.

Exàmen de totes les amortitzacions de títols, quins cupons hagin estat pagats en nostres caixes, avisant als interessats, cas de resultar algun amortitzat.

Canvi de títols, estampillatge; nacionalització i agregació de fulla de cupons.

Subscripció a totes les emissions.

Comptes corrents de títols a la vista, abonant els cupons lliures de comissió. - Dipòsits de títols en custòdia.

Cobrament, descompte i negociació de lletres i demés efectes comercials sobre Plaça, Península i Estranger.

Cartes de crèdit i girs postals o telegràfics sobre la Península o estranger.

Comptes corrents a la vista en moneda nacional i estrangera, amb interès i lliures de comissió.

Imposicions a plaç fix, amb abono d'interessos segons els plaços.

Comptes d'estalvis amb interès.

Compra-venda de tota classe de monedes d'or, bitllets o xecs.

Prèstams amb garantia de títols, i totes aquelles especials que integren la Banca i Borsa.

La Banca Arnús disposa d'un servei especial d'estudis financers, mitjansant el qual pot facilitar als seus clients informacions sobre tota mena de valors cotitzats a Borsa. - També publica trimestralment un Butlletí d'informació financiera, que envia gratuïtament a les persones que el sollicitin. Emissions d'emprèstits per compte de corporacions oficials i societats industrials.

PIERA

SASTRE

SANT ESTEVE, 9.-OLOTT

andorra
sastre
OLOT